

BIJLAGE

Concept van een algemene maatregel van bestuur

Besluit van ... 2022, houdende uitvoering van de artikelen 570, tweede lid, en 575, van het Wetboek van Strafvordering (Besluit innovatie strafvordering)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister voor Rechtsbescherming en Onze Minister van Justitie en Veiligheid van 2022, directie Wetgeving en Juridische Zaken; nr.; Gelet op de artikelen 570, tweede lid, en 575 van het Wetboek van Strafvordering; De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van, no.); Gezien het nader rapport van Onze Minister voor Rechtsbescherming en Onze Minister van Justitie en Veiligheid van, directie Wetgeving en Juridische Zaken; nr.....;

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK 1. OPNAMEN VAN BEELD, GELUID OF BEELD EN GELUID ALS ONDERDEEL VAN DE VERSLAGLEGGING EN ALS WETTIG BEWIJSMIDDEL

Artikel 1

1. Voor wat betreft de verslaglegging van hetgeen door opsporingsambtenaren ter opsporing is verricht of bevonden vindt toepassing van de artikelen 560, 561, 563, 565, 567 en 569 van het Wetboek van Strafvordering slechts plaats in:

- a. het arrondissement Noord-Holland en het ressort Amsterdam; en
- b. het arrondissement Overijssel en het ressort Arnhem-Leeuwarden.

2. Voor wat betreft de verslaglegging van het onderzoek op de terechtzitting vindt toepassing van de artikelen 559, 562, 564, 565, 566, 567, 568 en 569 van het Wetboek van Strafvordering slechts plaats in:

- a. het arrondissement Limburg en het ressort 's-Hertogenbosch;
- b. het arrondissement Noord-Holland en het ressort Amsterdam; en
- c. het arrondissement Overijssel en het ressort Arnhem-Leeuwarden.

HOOFDSTUK 2. AANWIJZING HULPOFFICIER VAN JUSTITIE

Artikel 2

Een hulpofficier van justitie als bedoeld in artikel 146a van het Wetboek van Strafvordering kan door zijn werkgever worden aangewezen voor het uitoefenen van de bevoegdheden, genoemd in artikel 570 van het Wetboek van Strafvordering, indien hij beschikt over specifieke kennis en vaardigheden, benodigd voor de uitoefening van de bevoegdheden.

HOOFDSTUK 3. MEDIATION NA AANVANG VAN HET ONDERZOEK OP DE TERECHTZITTING

Artikel 3

Toepassing van de artikelen 571 tot en met 574 van het Wetboek van Strafvordering vindt slechts plaats in de arrondissementen Gelderland, Overijssel en Zeeland-West-Brabant.

HOOFDSTUK 4. SLOTBEPALINGEN

Artikel 4

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel 5

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit innovatie strafvordering.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij horende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Minister voor Rechtsbescherming,

F.M. Weerwind

De Minister van Justitie en Veiligheid,

D. Yeşilgöz-Zegerius

NOTA VAN TOELICHTING

I. Algemeen

De Innovatiewet Strafvordering (hierna ook: Innovatiewet Sv) is een prominent onderdeel van het project modernisering Wetboek van Strafvordering. Middels de Innovatiewet Sv kan immers vooruitlopend op het nieuwe wetboek al ervaring worden opgedaan met enkele voor de strafrechtspraktijk relevante verbeteringen in de vorm van pilots. De Innovatiewet Sv heeft een nieuwe Titel X (Innovatie van verschillende onderwerpen) toegevoegd aan het huidige Wetboek van Strafvordering.

Titel X heeft betrekking op de volgende onderwerpen: introductie van een prejudiciële procedure bij de Hoge Raad in strafzaken (Eerste afdeling), de uitbreiding van enkele opsporingsbevoegdheden in de digitale omgeving (Tweede afdeling), het gebruikmaken van audiovisuele registraties (hierna: AVR) als onderdeel van de verslaglegging en als wettig bewijsmiddel (Derde afdeling), de uitoefening van enkele bevoegdheden door de hulpofficier van justitie (Vierde afdeling) en mediation na aanvang van de terechtzitting (Vijfde afdeling).

Voor elk van de genoemde onderwerpen wordt middels een of meer pilots onderzocht of de wettelijke regeling volstaat, of bijstellingen of aanvullingen nodig zijn, of flankerende maatregelen nodig zijn (bijvoorbeeld aanpassingen van werkprocessen) en wat de financiële uitvoeringsconsequenties van de nieuwe bepalingen zijn.

Voor de onderwerpen uit de Innovatiewet kan bij algemene maatregel van bestuur worden bepaald dat zij slechts worden toegepast in een of meerdere arrondissementen en ressorten (artikel 575 Sv). De pilots prejudiciële procedure (Eerste afdeling) en vastleggen van gegevens na inbeslagneming (Tweede afdeling) vinden landelijk plaats. Dat geldt niet voor de onderwerpen AVR en mediation. Het onderhavige besluit geeft daarom voor wat betreft die onderwerpen uitvoering aan artikel 575 (artikelen 1 en 3).

Ook bevat het Wetboek van Strafvordering door inwerkingtreding van de Innovatiewet Sv een grondslag om bij algemene maatregel van bestuur regels te stellen over het aanwijzen van een hulpofficier van justitie die de bevoegdheden, genoemd in artikel 570 Sv kan uitoefenen. Ook aan die bepaling wordt middels het onderhavige besluit uitvoering gegeven (artikel 2).

II. Artikelsgewijze toelichting

HOOFDSTUK 1. OPNAMEN VAN BEELD, GELUID OF BEELD EN GELUID ALS ONDERDEEL VAN DE VERSLAGLEGGING EN ALS WETTIG BEWIJSMIDDEL

Artikel 1

In de Derde Afdeling van Titel X van het Wetboek van Strafvordering zijn elf artikelen opgenomen die gaan over de opnamen van beeld, geluid of beeld en geluid als onderdeel van de verslaglegging en als wettig bewijsmiddel. Het doel van dit onderdeel van de Innovatiewet Strafvordering is bezien of een audio(visuele) opname kan gelden als een alternatief voor een volledig proces-verbaal. Indien de opname op deze manier wordt gebruikt, moet deze zijn voorzien van een verkort proces-verbaal.

Binnen de Derde Afdeling wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de verslaglegging van hetgeen door opsporingsambtenaren ter opsporing is verricht of bevonden als bedoeld in artikel 560 van het Wetboek van Strafvordering en anderzijds de verslaglegging van het onderzoek op de terechtzitting als bedoeld in artikel 566 van het Wetboek van Strafvordering.

Bij de verslaglegging van opsporingshandelingen kunnen opsporingsambtenaren op basis van artikel 560 Sv onder verantwoordelijkheid van het openbaar ministerie het opmaken van een proces-verbaal als bedoeld in artikel 152 Sv uitstellen in de gevallen waarin audio(visueel) is

vastgelegd wat door hen tot opsporing is verricht of bevonden. In dat geval vermeldt de opsporingsambtenaar in een verkort proces-verbaal wat op de opname te zien of te horen is. Dit verkort proces-verbaal vormt samen met de opname het alternatief voor een volledig uitgewerkt proces-verbaal. In het kader van de Innovatiewet Strafvordering wordt een *deelpilot verslaglegging van opsporingshandelingen* uitgevoerd. Binnen die deelpilot zullen opnames van verhoren en opnames van overvallen worden gebruikt als alternatief voor een volledig proces-verbaal zoals hiervoor omschreven. Voor het uitvoeren van deze deelpilot wordt gebruik gemaakt van een zestal artikelen uit de Derde afdeling. Het eerste lid van het onderhavige artikel bepaalt waar toepassing van die artikelen binnen deze deelpilot plaatsvindt.

Bij de verslaglegging van het onderzoek op de terechtzitting kan de rechtbank op basis van artikel 566 Sv bepalen dat wanneer van het onderzoek op de terechtzitting een opname van geluid of beeld en geluid wordt gemaakt, geen volledig proces-verbaal hoeft te worden gemaakt. Ook bij deze vorm van verslaglegging dient de opname te worden vergezeld door een verkort proces-verbaal van de terechtzitting. In het kader van de Innovatiewet Strafvordering wordt ook een *deelpilot verslaglegging van het onderzoek op de terechtzitting* uitgevoerd. De opname en het verkort proces-verbaal vormen samen het alternatief voor een volledig proces-verbaal van de terechtzitting. Ook voor het uitvoeren van deze deelpilot wordt gebruik gemaakt van een zevental artikelen uit de Derde afdeling. Het tweede lid van het onderhavige artikel bepaalt waar toepassing van die artikelen binnen deze deelpilot plaatsvindt.

Eerste lid

Voor toepassing van de deelpilot verslaglegging van opsporingshandelingen zijn de artikelen 560, 561, 563, 565, 567 en 569 van het Wetboek van Strafvordering relevant. De eerste stap binnen deze deelpilot is dat opsporingsambtenaren op grond van artikel 560 Sv het opmaken van een volledig proces-verbaal uitstellen in de gevallen dat er opname zijn van een overval of van een verhoor. Dit uitstel vindt plaats onder verantwoordelijkheid van het openbaar ministerie.

De opname vormt samen met verkort proces-verbaal het alternatief voor een volledig proces-verbaal. De artikelen 561, 563, 565, 567 en 569 Sv zijn relevant voor het vervolg van deze deelpilot. De opname en het verkort proces-verbaal zijn opgenomen in het procesdossier en worden gebruikt op het onderzoek op de terechtzitting. De voorzitter van de rechtbank kan in de voorbereiding van dit onderzoek bepalen dat alsnog een volledig proces-verbaal wordt opgemaakt (artikel 561). De rechtbank kan ook na aanvang van het onderzoek op de terechtzitting nog bepalen dat een volledig proces-verbaal wordt opgemaakt (artikel 563). Artikel 301 Sv is van overeenkomstige toepassing op de opname (artikel 565). De opname kan als wettig bewijsmiddel worden gebruikt door de rechtbank (artikel 567). Tot slot bepaalt artikel 569 dat de genoemde artikelen ook van toepassing zijn bij een eventueel hoger beroep bij het gerechtshof.

Deze deelpilot wordt uitgevoerd binnen de OM-arrondissementsparketten Noord-Holland en Oost-Nederland. De strafzaken vanuit deze OM-arrondissementsparketten worden berecht door de rechtbanken Noord-Holland en Overijssel. In verband hiermee zijn de arrondissementen Noord-Holland (onderdeel a) en Overijssel (onderdeel b) aangewezen.

De zaken van de rechtbank Noord-Holland komen in hoger beroep terecht bij het gerechtshof Amsterdam. Het arrondissement Noord-Holland maakt deel uit van het ressort Amsterdam als rechtsgebied van het gerechtshof Amsterdam (artikel 569 Sv). Ook dit ressort is daarom aangewezen in onderdeel a.

De zaken van de rechtbank Overijssel worden in hoger beroep behandeld door het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. Het arrondissement Overijssel maakt deel uit van het ressort Arnhem-Leeuwarden als rechtsgebied van het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, dat daarom ook is opgenomen in onderdeel b.

De aanwijzing van de beide ressorten betekent eveneens dat de werkzaamheden die in het kader van de pilots worden verricht door het ressortsparket van het OM daarmee zijn afgedekt.

Tweede lid

Voor de toepassing van de deelpilot verslaglegging van het onderzoek op de terechtzitting zijn de artikelen 559, 562, 564, 565, 566, 567, 568 en 569 van het Wetboek van Strafvordering van

toepassing. De eerste stap binnen deze deelpilot is dat de rechtbank kan bepalen dat van het onderzoek op de terechtzitting een opname wordt gemaakt (artikel 562). De voorzitter kan vervolgens bepalen dat geen volledig proces-verbaal van de zitting wordt opgemaakt. De opname wordt in die gevallen voorzien van een verkort proces-verbaal en samen worden deze gevoegd bij de processtukken (artikel 566). Ook bij een schorsing van het onderzoek waarvan een opname wordt gemaakt, kan worden bepaald dat geen volledig proces-verbaal van de zitting wordt opgemaakt (artikel 564). Ook deze opname van de zitting kan als wettig bewijsmiddel worden gebruikt (artikel 567). In geval van een hoger beroep in een zaak waarin van het onderzoek op de terechtzitting een opname is gemaakt kan de voorzitter van het gerechtshof ter voorbereiding bepalen dat alsnog een volledig proces-verbaal van de zitting wordt opgemaakt (artikel 568). De artikelen 562, 564, 565, 566 en 567 zijn op grond van artikel 569 van overeenkomstige toepassing in geval van een hoger beroep bij een gerechtshof.

In dit tweede lid zijn een drietal arrondissementen aangewezen waarbinnen de deelpilot verslaglegging van het onderzoek op de terechtzitting plaatsvindt. Dat zijn de arrondissementen Limburg (rechtbank Limburg), Noord-Holland (rechtbank Noord-Holland) en Overijssel (rechtbank Overijssel).

Het arrondissement Limburg maakt deel uit van het ressort 's-Hertogenbosch (gerechtshof 's-Hertogenbosch), het arrondissement Noord-Holland maakt deel uit van het ressort Amsterdam (gerechtshof Amsterdam) en het arrondissement Overijssel maakt deel uit van het ressort Arnhem-Leeuwarden (gerechtshof Arnhem-Leeuwarden). Ook deze ressorten zijn daarom aangewezen in het tweede lid. Ook in dit geval betekent de aanwijzing van de beide ressorten dat daarmee de werkzaamheden die in het kader van de pilots worden verricht door het ressortsparket van het OM zijn afgedekt.

HOOFDSTUK 2. AANWIJZING HULPOFFICIER VAN JUSTITIE

Artikel 2

In de Vierde Afdeling van Titel X van het Wetboek van Strafvordering is in artikel 570 bepaald dat een daartoe aangewezen hulpofficier van justitie een aantal bevoegdheden kan uitoefenen, die buiten het verband van deze regeling aan de officier van justitie zijn voorbehouden. Het doel van dit onderdeel van de Innovatiewet Strafvordering is bezien of de hulpofficier van justitie deze bevoegdheden kan uitoefenen met behoud van kwaliteit en van waarborgen en of dit leidt tot een doelmatigere toepassing van die bevoegdheden.

Het is de bedoeling om de in artikel 570 Sv genoemde bevoegdheden alleen te laten uitoefenen door hulpofficieren van justitie die daartoe kwalitatief voldoende zijn toegerust en organisatorisch goed gepositioneerd zijn. Er worden daarom nadere eisen aan deze hulpofficier van justitie gesteld en hij moet nader zijn opgeleid. Op deze wijze worden de bevoegdheden, genoemd in artikel 570 Sv, slechts uitgeoefend door een selecte groep hulpofficieren van justitie. Het onderhavige artikel geeft nadere regels over de aanwijzing van die selecte groep.

Artikel 146a Sv bepaalt wie hulpofficier van justitie kunnen zijn. Dat zijn de door de Minister van Justitie en Veiligheid aangewezen ambtenaren van politie, aangesteld voor de uitvoering van de politietaak (onderdeel a), de officieren van de Koninklijke Marechaussee (onderdeel b), de door de Minister van Justitie en Veiligheid in overeenstemming met de Minister van Defensie aangewezen onderofficieren van de Koninklijke Marechaussee (onderdeel c) en de door de Minister van Justitie en Veiligheid aangewezen opsporingsambtenaren van de bijzondere opsporingsdiensten (onderdeel d).

In het onderhavige artikel is bepaald dat alleen hulpofficieren van justitie als bedoeld in artikel 146a Sv die door hun werkgever zijn aangewezen in aanmerking komen voor het uitoefenen van de bevoegdheden, genoemd in artikel 570 Sv. Eenzelfde constructie is opgenomen in artikel 3 van het Besluit onderzoek in een geautomatiseerd werk (Stb. 2018, 340). Opsporingsambtenaren kunnen op basis van dat artikel door hun werkgever worden aangewezen voor het uitoefenen van de bevoegdheid, bedoeld in artikel 126nba Sv.

De Koninklijke Marechaussee doet (vooralsnog) niet mee aan de pilot hulpofficier van justitie in het kader van de Innovatiewet Strafvordering en zal daarom haar hulpofficieren van justitie niet aanwijzen. Voor het uitoefenen van de bevoegdheden, genoemd in artikel 570 Sv, geldt dat de korpschef hulpofficieren van justitie bij de politie kan aanwijzen en dat de hulpofficieren van justitie bij de bijzondere opsporingsdiensten worden aangewezen door de directies van de verschillende bijzondere opsporingsdiensten (de Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst (FIOD), de Inlichtingen- en Opsporingsdienst van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT/IOD), de Directie Opsporing van de Inspectie Sociale zaken en Welzijn (ISZW-DO) en de Inlichtingen- en Opsporingsdienst van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA-IOD)).

De aan te wijzen hulpofficieren van justitie moeten beschikken over specifieke kennis en vaardigheden, benodigd voor de uitoefening van de bevoegdheden genoemd in artikel 570 Sv. Het is de werkgever die bepaalt of een hulpofficier van justitie over die kennis en vaardigheden beschikt. Uit de memorie van toelichting op de Innovatiewet Strafvordering volgt dat het mogelijk is om een hulpofficier van justitie in nauwe samenwerking tussen de Politieacademie en het opleidingsinstituut voor de rechterlijke organisatie (Studiecentrum Rechtspleging (SSR)) opleiding te laten volgen ter voorbereiding op de uitoefening van de opsporingsbevoegdheden. Bij de aanwijzing zal de werkgever nagaan of de hulpofficier de benodigde opleiding heeft gevolgd en of zijn kennis en vaardigheden in orde zijn voor de uitoefening van de bevoegdheden.

HOOFDSTUK 3. MEDIATION NA AANVANG VAN HET ONDERZOEK OP DE TERECHTZITTING

Artikel 3

In de Vijfde Afdeling van Titel X van het Wetboek van Strafvordering zijn vier artikelen opgenomen die gaan over mediation; de artikelen 571 tot en met 574 Sv. Met het oog op een doelmatige afhandeling van de zaak binnen het strafproces en de verdere ontwikkeling van mediation in strafzaken wordt in deze artikelen geregeld op welke wijze de rechter kan handelen als mediation wordt gestart na aanvang van het onderzoek op de terechtzitting. Bij de pilot die op grond van deze Vijfde afdeling wordt uitgevoerd (de pilot mediation) zijn de Rechtspraak, het openbaar ministerie, de politie en de lokale advocatuur betrokken.

Het onderhavige artikel bepaalt dat toepassing van de artikelen 571 tot en met 574 slechts plaatsvindt in een drietal arrondissementen, te weten Gelderland (rechtbank Gelderland), Overijssel (rechtbank Overijssel) en Zeeland-West-Brabant (rechtbank Zeeland-West-Brabant).

De pilot mediation ziet op een beperkt aantal zaken. Allereerst op strafzaken met verdachten van 12 tot en met 23 jaar. Voor die zaken wordt de pilot uitgevoerd in de arrondissementen Gelderland en Overijssel. Daarnaast ziet de pilot op zaken waarin sprake is van een ernstig verkeersdelict. De pilot die ziet op ernstige verkeersdelicten wordt uitgevoerd in het arrondissement Zeeland-West-Brabant.

HOOFDSTUK 4. SLOTBEPALINGEN

Artikelen 4 en 5

Dit besluit heeft als citeertitel 'Besluit innovatie strafvordering' en treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Artikel III van de Innovatiewet Sv voorziet in de mogelijkheid van gefaseerde inwerkingtreding en daarom is in artikel 4 bepaald dat ook de inwerkingtreding van dit besluit voor verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

De Minister voor Rechtsbescherming,

De Minister van Justitie en Veiligheid,